

MOPROF MS MAKHANYA, HLOOHO LE MOTLATSI WA

TJHANSELARA

PUO: MOKETE WA DIKGAU TSA TSHEBETSO YA NAKO E TELELE

HOLO YA ZK MATTHEWS

LA 25 PUDUNGWANA 2019

Kea leboha Motsamaisi wa Lenaneo, Dr Nic van Staden, Mookamedi:
Tsamaiso le Tefo, HR le setsebi sa rona sa dipenshene

- Dr P Mokgobu – Motlatsi wa Hlooho ya Sekolo: Ntshetsopele ya Setsi
- Mong. Z Dlamini – Motsamaisi wa Phethahatso: HR
- Le ditho tse ding tsa tsamaiso tse phahameng le botsamaisi bo atolotsweng tse teng kwano
- Basebetsimmoho ba kgabane
- Le baeti ba rona ba bohlokwa hoseng hona – baamohedi ba dikgau tsa tshebetso ya nako e telele

Ke le amohela ka mofuthu kaofela.

Yunivesithi ya Afrika Borwa ke sebaka se kgahlisang haholo sa ho sebetsa. Jwalo ka bongata ba lona kajeno, ke bile mosebeletsi wa Unisa ka nako e telele – e bile, dilemo tse mmalwa tse fetileng, le nna ke fumane kgau ya tshebetso ya nako e telele. Nakong ena, ke sebeditse bobedi tshehetsong ya ba rutang le ho tsa tsamaiso ya

yunivesithi. Kahoo, ke nahana hore nka bua ka boitshepo, ka re ke na le tsebo e ntle ya yunivesithi ena le batho ba sebetsang mona.

Mme, nka le bolella hore, jwalo ka ha ke ithutetse sociology e leng thuto ya setjhaba le ditlwaelo tsa botho, ke *batho* ba nkgahlisang ho feta. Ha o qala o nahana hore o se o utlwisisa dintlha tsa setsi, ha o qala o nahana hore o tseba basebetsi ba hao le hore na motho ka mong o tlisa tsebo dife tafoleng, ho etsahala ntho e sa lebellwang. Moithuti ya thotseng a fetoha mofuputsi ya hlwahlwa ho sa lebellwa. Motsamaisi ya ikokobeditseng o tla bontsha matla a tlhaho le boetapele bo tswileng matsoho. Mme imeile ya “teboho” e tla romelwa – ho tswa ho setho sa moifo kapa moithuti – e mohau hoo e ka netefatsang tumelo ya hao ho botho le ho o hopotsa hore ha ho ketso efe kapa efe e sa bonweng.

Ke bua sena hobane, ka tsela tse ngata, Unisa e jwalo ka lelapa. Ehlile, Unisa ke lelapa – ebile re ipitsa di-*Unisan*. Mme “madi” a rona, a re tlamang mmoho le a ke keng a hanwa, ke tshebeletso ya rona, tshepahalo ya rona le boitlamo ba rona ho e mong le e mong le ho yunivesithi ena.

Empa, ke sa tjho jwalo, ke utlwa ke tlameha ho le hopotsa maele a kgale a reng: *O ka kgetha metswalle, empa o kase kgethe ba lelapa.*

Sena se bolela hore, boemong ba Unisa, ha re kgone ho kgetha na ditho tsa lelapa la rona la Unisa e tla ba bo mang. Rea kgethwa ho kena lelapeng lena le leholo, mme kahoo, re fumana sehlopha se setjha sa ditho tsa lelapa. Mme ka mokgwa o mong, re tlameha ho etsa hore e sebetse. Re tlameha ho fumana ditsela tsa kgotso tsa ho sebetsa le ba le re potileng le ho pharalla setsi ele hore re tle re phedisane mmoho. E mong le e mong o tshepile ho ba bang, rea tshepahallana hape re tshepahalla yunivesithi. Re tlameha ho theha “lehae le hole le lehae” le thabileng le mofuthu. Ha ho bonolo haholo – kea tshepa kaofela rea tseba. Ke na le bonnete ba hore kaofela ha lona le kile la ba le dinako tseo ka tsona le neng le ikutlwa le phoqilwe haholo ke basebetsimmoho kapa ke setsi ka bosona.

Ke na le bonnete ba hore, malapeng a borona, kaofela re na le “malome” yane ya senang thuso, “mmangwane” yane ya ratang ho baka mathata meketeng yohle ya lelapa, “abuti” yane ya lebelletseng hore bana ba bo ba tla mo phedisa, le “ausi” yane ya dulang a baka moferefere, kapa batswadi ba bohale haholo kapa ba sa tsotelleng. Empa leha ho le jwalo, ho boetse ho na le setho sane sa lelapa se fihlelletseng bophahamo bo boholo hoo re kgonang ho ikotla sefuba ka lebaka la mesebetsi ya hae. Re boetse re na le setho sane sa lelapa se nang le lerato mme se le bohlale haholo hoo ba dulang ba leng dipelong tsa rona leha ese e le kgale ba fetile. Kaofela re na le

dithatohatsi tsa rona, tseo re di tefisang le ho di hlokomela, re sa lebella hore ba tla re busetsa letho. Leha ho na le diphapang tsena, re rata malapa a rona mme re rata le mekete eno ya lelapa, hobane kae kae botebong, re ngatana-nngwe. Re utlwisisa hore, jwang kapa jwang, batho bana, ke batho *beso*, mme leha ho le monate kapa ho le hobe, ha hona moo ba yang.

Mme ho jwalo le ka moifo wa Unisa. Le batho beso le nna ke wa lona. Mme re ngatana-nngwe – hore na ho monate kapa ho hobe le manolong kapa mathateng. Mme rea tseba hle, nako ya lona mona Unisa e bile le tse monate le tse mpe, empa ke tseba ka tiyo hore tse ntle di bile ngata ho feta tse mpe.

Kajeno, ke tla be ke fana ka mangolo a tlohang ho tshebetso ya dilemo tse 10 ho isa ho tse 45. Basebetsimmoho, sena se mpoella hore le mofuta wa lelapa oo bohle ba o batlang. Ke lona ba sebetsang le thotse, le phetisang ditshwanelo tsa lona mme le sebeletsa di-Unisan tsa bo lona le baithuti ba rona. Matthew 12:25 (NKJV) e re: “Mmuso o mong le o mong o ikarolang ho itwantsha o fetoha lesupi, mme ha ho motse kapa lelapa le ikarolang ho itwantsha le ka tiyang.” Lona, basebetsimmoho le rona ba hlomphehang ba mona kajeno, le sekgorametsi se tshwereng lelapa la Unisa mmoho. Ke dumela hore, boholo ba seo, ke hobane le

utlwisisa le ho tshehetsa yunivesithi ena e kgolo le mosebetsi oo e o etsang setjhabeng sa rona le kontinenteng.

Unisa e bopa bokamoso, Unisa e fana ka menyetla hape Unisa e fana ka tshepo. Unisa e kentse letsoho hape e tswelapele ho kenya letsoho thehong ya setjhaba se atlehileng. Sena, basebetsimmoho, ke ntho eo re leng motlotlo ka yona ele ka nnete. Empa le ka tsela e tshwanang, Unisa e motlotlo ho ba le moifo o utlwisisang hape o itlametseng ho kgotsofatsa boikarabello bona bo hlomphehang hape e le ba bohlokwa mme ba entse jwalo ka makgethe.

Batho bao ke ba ke ba bonang kapela'ka kajeno, ke bona batho bao ke sa tswa bua ka bona. E mong le e mong wa lona, ho sa natswe mosebetsi oo le o etsang Unisa, kapa boikarabello bo tsamaisanang le mosebetsi oo, le entse Unisa seo e leng sona kajeno. Ho feta moo, e mong le e mong wa lona o kentse letsoho ka mokgwa o bohlokwa ho ntlafatso ya bophelo le bokgoni ba bophelo ba moithuti ka nngwe ya phethetseng dithuto tsa hae tsa Unisa nakong ya lona ya tshebetso mona. Hona le mesebetsi e meng e mmalwa e fanang ka sephetho se kgotsofatsang jwalo ka seo.

Empa lea tseba, hona ha se tshebetso e lebileng nqa e le nngwe feela. Ho ba moUnisa o tla le melemo e mengata. Re mohiri e motle,

ho sa natswe na re ka bapiswa le mang. Mme kea tseba hore bakeng sa bohlo ba lona, le nna ke kenyeletswa, Unisa e re file seo re nang le sona kajeno le ho re etsa seo re leng sona kajeno, mme kahoo re lokela ho ba – mme ke na e bonnete ba hore re – tletse teboho e fetisisang. Re natefetswe ke botsitso ba moruo, re kgonne ho reka mahae, ho reka makoloi le ho ruta bana ba rona. Boemong ba motho ka mong, re kgothalleditswe ho hodisa mesebetsi ya rona mme re fuwe diteboho bakeng sa dipatlisiso le ntshetsopele, tse kgallwang ke ditsi tse ding tse ngata. Kahoo, ee, Unisa e ne e le, mme e tswelapele ho ba hantle ho rona.

Ke na le bonnete ba hore le leboha seo hape le motlotlo ka sona. Ona ke mokete wa dikgau tsa tshebetso ya nako e telele, ho reng ho nna, hore lea tshepahala hape le na le boitlamo. Kajeno re mona ho keteka le ho tlotla ditlatsetso tsa lona ho yunivesithi ya rona, baithuti ba rona, mme kannete, le naha ya bo rona.

Basebetsimmoho, Unisa e kgonne ho tswarella nako e telele tjena le ho atleha ka lebaka la mesebetsi ya lona le mesebetsi ya ba tlileng pele ho lona. Jwalo ka setsi, re ananela le ho lebohela tshebetso le ditlatsetso tsa lona ho Unisa le baithuti ba rona, bobedi ba hajwale le ba nako e fetileng, hammoho le ho Afrika Borwa, Kontinente ya rona le ho lefatshe ka bophara. Sebakeng sa Lekgotla le botsamaisi ba

Unisa, re le leboha ka tiyo le ho ananela mesebetsi ya lona dilemong tse fetileng.

Le sebeditse!